

Červené barety

Spravodaj Klubu vojenských výsadkárov
Oblasťný výbor Bratislava

Ročník III. Číslo 1. 15.3.2003

◊ Vážení priatelia, členovia KVV Bratislava...◊ Výročná členská schôdza KVV Bratislava 2002 ◊ Galéria osobností parašutizmu na Slovensku – 1. Štefan Banič ◊ Druhá paradesantná brigáda v SNP – Cesta na východ ◊ Spomienky na inštruktorské roky ◊ Zo života klubu - drobné správy ◊

**Vážení priatelia,
členovia KVV Bratislava,**

dovoľte, aby som Vám na prahu Nového raka 2003 zaželel pevného zdravia, spokojnosti, radosti, šťastia a pohody v osobnom, rodinnom i pracovnom živote.

Dostalo sa mi cti a dôvery, že som bol Vami na výročnej členskej schôdzi KVV zvolený do výboru Oblastného klubu vojenských výsadkárov Bratislava a na zasadnutí tohoto výboru v tajnom hlasovaní zvolený za jeho predsedu pre funkčné obdobie roka 2003.

Zľava: P.Franík, L.Hreha, L.Meheš

Z môjho pohľadu je to vysoká pocta byť na čele takého výsadkového klubu v ktorom sú bývalí reprezentanti Československa, majstri sveta a ČSR, zaslúžilí majstri športu, majstri športu, významní vojenský parašutisti / vo výslužbe/ a bývalí i súčasní funkcionári tohoto krásneho športu. Na druhej strane preberám veľkú morálnu a pracovnú povinnosť za činnosť tohoto klubu a jeho prosperitu, aby mal zvučné meno na Slovensku, v zahraničí a obľubu jeho členov. Od jeho založenia v roku 1994 prešiel vývojom a rozvojom, ktorý nebol jednoduchý, bez problémov, ale vďaka zakladajúcim členom a funkcionárskym nadšencom, ich húževnatej práci sa Klub vojenských výsadkárov v Bratislave vypracoval na poprednú úroveň. v SR.

Za túto prácu im osobne chcem poďakovať, vysoko si ich vážim a chcem pokračovať na dobrých základoch, ktoré boli vybudované, prispieť tak k úspechom nášho klubu.

Svoju predstavu o činnosti Klubu vojenských výsadkárov v Bratislave vidím v nasledovných oblastiach:

1. **Parašutistická** – účasť na zoskokoch padákom pri rôznych príležitostiach. V tejto oblasti by členovia klubu vykonávali relaxačné, udržiavacie, resp. zdokonaľovacie zoskoky padákom. Do tejto oblasti bude ďalej patriť účasť na rôznych parašutistických akciách ako sú klubové, celoslovenské i medzinárodné súťaže členov klubu vojenských výsadkárov a výsadkových veteránov.
2. **Športová** - účasť na rôznych vnútro klubových športových podujatiach, ktoré prinášajú relax, psychické uvoľnenie, fyzické posilnenie zdravia a pod. Pre členov klubu - záujemcov sa budú poriadat' akcie, ako napr. strel'ba zo športových zbraní, cyklistické a pešie turistické túry lyžovanie, plávanie apod.
3. **Spoločensko kultúrna** – v tejto oblasti sa budú organizovať celoklubové podujatia a v prípade záujmu i menších skupín členov klubu, vrátane ich rodinných príslušníkov a sympatizantov klubu. Výber podujatia sa bude odvíjať od záujmu členov.
4. **Osvetovo propagačná** – táto oblasť bude zameriavaná predovšetkým na propagáciu parašutizmu medzi verejnosťou, ako napr. propagačné zoskoky na rôznych leteckých akciách (letecké dni, verejno-spoločenské podujatia), vystúpenie významných členov klubu na verejných spoločenských akciách, odbornopopulárne prednášky o histórii parašutizmu, parašutistickom športe a vojenskom parašutizme.
5. **Exteritoriálna spolupráca** - v tejto oblasti sa budeme zameriavať na kontakty, spoluprácu a výmenu skúsenosti medzi jednotlivými klubmi vojenských výsadkárov na Slovensku. Udržiavať a rozširovať zahraničné kontakty s podobnými klubmi, predovšetkým v Českej republike, Francúzku, prípadne nadviazať kontakty v ďalších krajinách ako sú Anglicko, Poľsko, Ukrajina, Maďarsko a pod.

Vážení priatelia, v závere môjho príhovoru a naznačenia smerovania činnosti nášho klubu sa na Vás obraciam o spoluprácu, nápaditosť, zhovievavosť, ohľaduplnosť a disciplinovanosť, aby sme spoločnými silami napredovali ďalej a na konci roka mohli spoločne konštatovať, že to bol jeden z ďalších úspešných rokov nášho klubu.

S úctou k Vám všetkým

Ladislav H r e h a
predseda KVV Bratislava

Výročná členská schôdza KVV Bratislava 2002

Býva dobrým zvykom koncom roka bilancovať, obzrieť sa späť, čo priniesol dobré a lepšie, urobiť plány na nasledujúci rok tak, aby priniesol ešte kvalitnejšie výsledky. Ani náš bratislavský Klub vojenských výsadkárov nebol v tomto výnimkou.

Na výročnej členskej schôdzi, ktorá sa uskutočnila na Mikuláša 2002, v priestoroch Odborového zväzu chémie SR, bolo telom aj výsadkárske duchom prítomných 47 členov. Schôdzu otvoril a viedol člen výboru Viktor Timura, so zápalom jemu vlastným. Otvorenie, vlastnou básňou „Hfстка spomienok s malým otáznikom“ bolo príjemným spestrením oficiálnej časti programu.

Generál Vestenický za účasti plk.J.Tučeka pri odovzdávaní medailí. Zľava mlk. M.Černák, J. Nemček a mlk.F.Smrek

S potešením si ju vypočuli aj hostia našej členskej schôdze. Za predsedníctvo KVV SR to boli pán plk. v. v. Anton Múdry, plk. v. v. Michal Černák a pán Ján Kopecký zo Žiliny, za KVV Zlín pán Ing. Anton Šulák a za Ministerstvo obrany SR generál Vestenický.

Stručnú hodnotiacu správu predniesol predseda nášho klubu pán Jozef Tuček. Stručnú s odôvodnením, že podrobne sú jednotlivé akcie uplynulého roka dokumentované a vyhodnotené v našom v našom klubovom časopise Červené baret, čo bolo zároveň tichou pochvalou redakčnej rade a jej hlavnému tvorcovi Paľovi Franíkovi.

V úvode svojej hodnotiacej správy vyzdvihol fakt, že napriek nepriaznivým okolnostiam na začiatku uplynulého roka (Posádkový klub - miesto schôdzy, bol zrušený) sa náš klub nerozpadol aj vďaka porozumeniu a ochote našich členov, ktorí pomohli preklenúť toto nepriaznivé obdobie poskytnutím svojich súkromných priestorov na rokovania. Práca mohla pokračovať podľa plánu a na základe stanov KVV. Hnacou silou boli tiež podnety členov klubu, za čo sa im pán Tuček poďakoval.

Spomenul, že na prvej výborovej schôdzi v januári 2002 bol pán plk. v. v. Emil Smrek, zakladajúci člen a bývalý predseda klubu, zvolený za čestného predsedu KVV BA. Na tejto schôdzi boli tiež rozdelené funkcie nasledovne: predseda Jozef Tuček, podpredseda Štefan Janáček, hospodár Pavel Franík, klubový lekár MUDr. Ján Kupecký, šport a kultúra Alexander Georgijevský zapisovateľka Božena Mehešová, členmi redakčnej rady sa stali Mikuláš Effenberger, Ján Hromník a Viktor Timura. V priebehu roka bol do výboru kooptovaný pán Ladislav HREHA.

Pán Tuček ďalej vo svojej správe zhodnotil najvýznamnejšie aktivity zamerané dovnútra klubu, klubovú činnosť v rámci republiky a aktivity zamerané do zahraničia. Vyzdvihol spoluprácu so Slovenským národným aeroklubom v Bratislave a v Žiline pri organizovaní zoskokov padákom a zabezpečovaní našej účasti na SIAD na letisku Bratislava - Ivánka.

Spomenul marcové stretnutie na chate bývalej Meopty v Malých Karpatoch, kde sme si v priateľskej, rodinnej atmosfére pripomenuli tradičný sviatok žien - MDŽ.

Z republikových aktivít nášho klubu vyzdvihol najmä májové stretnutie výsadkových veteránov na memoriáli Štefana Gabčíka v Žiline. Členovia klubu sa už predstavili v jednotných klubových sakách s výsadkovými odznakmi a podobne klub reprezentovali i na stretnutiach v Prahe pri príležitosti 60. výročia vyvrcholenia boja čs. parašutistov skupiny ANTROPOID, Trenčine pri príležitosti 60. výročia založenia padákovskej školy kapitána Meška a pietnom akte v Prosejove pri príležitosti 30. výročia tragédie čs. armádneho družstva v Bulharsku.

Pán Tuček sa poďakoval a vyjadril úctu všetkým veteránom, ktorí sa zúčastnili na prípravách a zoskokoch na leteckom dni SIAD v Bratislave. Ocenil najmä húževnatosť pána Alexandra Georgijevského pri organizovaní a zabezpečovaní materiálneho vybavenia a financií pre účasť veteránov na tomto leteckom dni. Tento zoskok bol zároveň pokusom o vytvorenie svetového rekordu čo do počtu a veku parašutistov, so zápisom do Guinnessovej knihy rekordov.

Spomenul vydarené októbrové družobné stretnutie s členmi KVV Zlín, spoločnú prehliadku pamätných miest nášho kraja so zameraním na bližšie spoznanie osobnosti generála M. R. Štefánika a Štefana Baniča.

Na záver sa poďakoval za dobrú prácu všetkým členom výboru KVV BA. Informoval prítomných, že náš klub má ku dňu výročnej členskej schôdze 79 členov, v roku 2002 urobili naši členovia spolu 147 zoskokov, z toho najviac Janko Kupecký - 26 zoskokov a Táňa Šidlová - 17 zoskokov.

Správu o hospodárení klubu predniesol pán Pavel Franík.

Predseda KVV SR pán Anton Múdry informoval vo svojom vystúpení o plánovaných akciách na rok 2003. Pán Šulák z KVV Zlín pozdravil vo svojom vystúpení v mene zlínskeho klubu náš klub a poďakoval sa za nezabudnuteľné októbrové stretnutie v Bratislave a okolí. Prejavil záujem o ďalšiu intenzívnejšiu spoluprácu našich klubov.

V závere oficiálnej časti odovzdal pán Tuček pozdravné listy k okrúhlym a polokrúhlym narodeninám pánovi Ivanovi Nemčekovi, Vladovi Gogárovi, Ľubici Šuplatovej a Aničke Kupeckej. Predseda KVV SR Anton Múdry spolu s Jánom Kopeckým zo Žiliny odovzdali čestné medaily KVV SR manželom Oľge a Milanovi Švrčkovým, Božene Mehešovej, Mikulášovi Effenbergerovi, Jánovi Kupeckému, Gabrielovi Kišovi. Márii Hermanovej bude odovzdaná udelená medaila pre ospravedlnenú neprítomnosť neskôr. Generál Vestenický udelil za zásluhy o rozvoj parašutizmu na Slovensku medaily Štefana Baniča. Zlatú medailu udelil Michalovi Černákovi, striebornú Ivanovi Nemčekovi a bronzovú Emilovi Smrekovi.

Po krátkej prestávke spojenej s občerstvením nasledovalo vyhlásenie výsledkov volieb kandidátov do nového výboru KVV BA na rok 2003. (Kandidačnú listinu dostal každý člen pri vstupe do rokovacej miestnosti spolu s programom VČS.) Volebná komisia dostala 46 volebných lístkov so zakrúžkovanými desiatimi kandidátmi. Do výboru KVV boli zvolení: Ing. Jozef TUČEK, CSc., Štefan JANÁČEK, Pavel FRANÍK, Ing. Alexander GEORGIJEVSKÝ, MUDr. Ján KUPECKÝ, PhD. Viktor TIMURA, Jozef VRÁBEL, Ing. Ladislav HREHA, Božena MEHEŠOVÁ a Tatiana ŠIDLOVÁ.

Novozvolený výbor si dohodol dátum prvého pracovného stretnutia na 8. januára 2003. Bol prijatý návrh uznesenia z rokovania, prednesený p. Ladislavom Hrehom. V záverečnom slove poďakoval p. Timura výboru KVV za vynikajúcu organizačnú a riadiacu činnosť v uplynulom roku, najmä jeho predsedovi Jozefovi Tučkovi.

Prednesené diskusné príspevky budú prerokované a spracované na výbore klubu. Tým skončila sa oficiálna časť VČS.

Po oficiálnej rokovacej časti VČS nasledovala voľná zábava. K spokojnosti na nej prispeli domácimi zákuskami a pečivom členky nášho klubu, pripravili výborné pohostenie a obsluhovali počas schôdze. Srdečná vďaka od všetkých členov klubu patrí Oľge Švrčkovej, Veronike Součkovej, Božke Mehešovej, Jane Kováčovej a Jožke Vítkovej.

Víno Lacka Hrehu chutilo, Mikiho spev a harmonika Jara zo Zohora umocňovali dobrú náladu večera, znovunadväzovanie starých kamarátstiev a vytváranie nových.

Panely s vystavenými fotografiami nám aj obrazovo pripomenuli najvýznamnejšie akcie klubu v roku 2002.

Ťažko sa nám okolo polnoci odchádzalo z príjemného prostredia, lúčilo s priateľmi a známymi. Rozchádzali sme sa so želaním stretnúť sa opäť čo najskôr, ak už nie v roku 2002, tak najneskôr pri príležitosti sviatku žien v marci 2003.

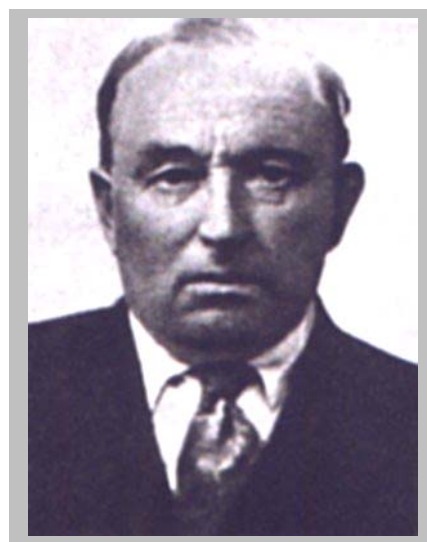
Ing. Ľuba Š ů p l a t o v á
členka KVV Bratislava

GALÉRIA OSOBNOSTÍ PARAŠUTIZMU NA SLOVENSKU

Svoju históriu v písomnej forme majú zachytené aj rôzne športy.. Dejiny parašutizmu sa pokúsili zaznamenať niektorí publicisti; jedným z nich je aj Emil Tencer so svojimi Dejinami parašutizmu na Slovensku. My chceme v skrátenej forme na stránkach časopisu ČERVENÉ BARETY priblížiť nášmu okruhu čitateľov osobnosti slovenského pôvodu, ktoré sa v značnej miere zaslúžili o rozvoj parašutizmu nielen na Slovensku, ale i v zahraničí. Veríme, že sa nám to podarí aj prostredníctvom vašich príspevkov.

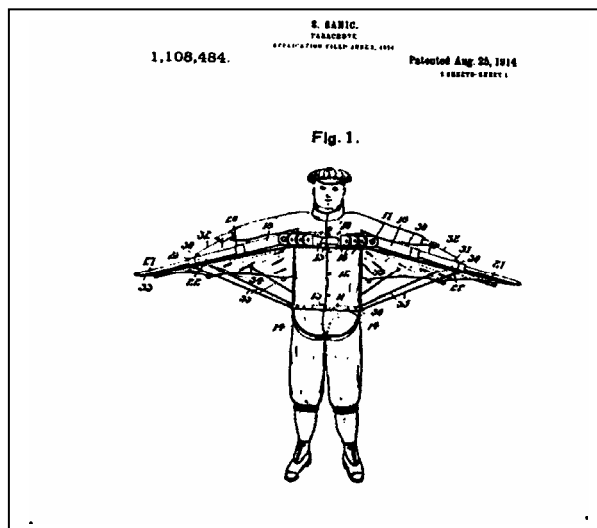
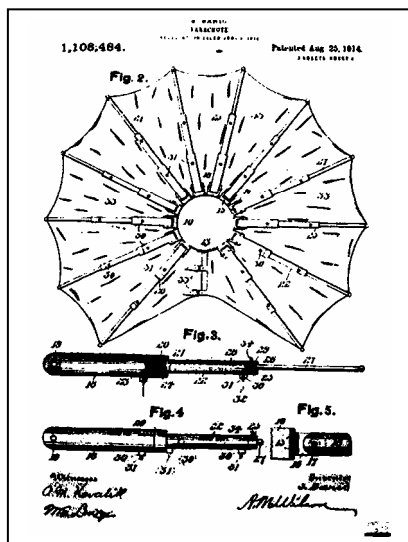
1. ŠTEFAN BANIČ

Jedným z vynálezcov padáka bol aj Slovák Štefan Banič, ktorý ho zostrojil a vyskúšal v období I. svetovej vojny. Narodil sa 23. novembra 1870 v Neštichu – časti dnešných Smoleníc. Vychodil základnú školu a vyučil sa za murára. Sociálne pomery mu neumožnili štúdium na strednej škole, hoci k tomu mal predpoklady. Prejavoval záujem najmä o techniku. Neznalosť v tom období ho donútila k odchodu za prácou do USA.

Amerika ho však nečakala s otvorenou náručou. Nájst' prácu, bolo veľkým problémom. Najprv pracoval ako zametač, potom chvíľu v prístave, po čase využil pracovnú príležitosť v baniach a neskôršie v iných zamestnaniach. Zaujímal ho technická literatúra, a tak v továrni na poľnohospodárske stroje absolvoval večernú školu. Už tam podal niekoľko návrhov na zlepšenie výroby. Najväčší úspech však dosiahol vynálezom padáku. Svoj vynález sám i po prvý raz vyskúšal 5. mája 1914. Zoskočil z vysokej skaly za mestom, v ktorom žil. Konštrukcia jeho padáka bola akýmsi „dáždnikom“, pod ktorým visel v sústave niekoľkých pružín.

Ďalší úspešný zoskok uskutočnil zo 41 poschodového mrakodrapu. Konštrukcia padáka sa už odlišovala od predchádzajúcej. Padák už nebol dáždnikom, pod ktorým visel, ale akousi vzdušnou brzdou, ktorá sa pripínala pod pás, a s ktorou sa vo vzduchu pomerne ľahko dalo manévrovať. Padák sa otváral pomocou sústavy niekoľkých pružín. Tento prototyp predviedol pred širokou verejnosťou a za pozornosti tlače dňa 3. augusta 1914.

Na základe úspešných skúšok požiadal patentový úrad v USA o udelenie patentu. Americká armáda chcela Baničov padák zaviesť do výzbroje amerického letectva, preto ešte pred vydaním patentu ho požiadala o uskutočnenie zoskoku z lietadla. Ten vykonal dňa 18. Augusta 1914 z lietadla typu Forman z výšky 600 m. Skúšky sa týmto ukončili a patentový úrad USA dňa 28. augusta 1914 vydáva doklad o skonštruovaní padáka pod č. 1108484. Patent na padák, ktorý mal slúžiť predovšetkým na vojenské účely - záchranu letcov. Jeho padák sa s úspechom používal v 1. svetovej vojne.

Zo svojho patentu Banič nezbohatol. Predal ho veľmi lacno. Bol však spokojný, že jeho sen o záchrane pilotov lietadiel sa splnil. Vrátil sa v r. 1921 do rodnej obce ešte chudobnejší ako keď za prácou do Ameriky odchádzal.

Po návrate na Slovensko sa venoval ovocinárstvu. V okolí Smoleníc objavil ložisko barytu, ktoré sa však nedalo využiť pre nevhodnosť na ťažbu. Podieľal sa tiež na objavení dnes už známych jaskýň Driny. Umrel dňa 2. januára 1940 a bol pochovaný na cintoríne v Smoleniciach. Padák za desaťročia prešiel veľkými zmenami. Nás však napĺňa hrdosťou skutočnosť, že pri jeho zrode bol tiež jeden zo Slovákov Štefan Banič. Stal sa čestným členom Americkej spoločnosti pre podporu letectva /The American Society for Profession of Aviation/.

Za zmienku stojí, že na pamiatku slávneho rodáka sa v dňoch 28. 4. - 1. 5. 1966 uskutočnil v Senici I. ročník Memoriálu Š. Baniča. Za účasti 32 popredných slovenských parašutistov, medzi ktorými boli i terajší členovia nášho klubu. Celkovým víťazom sa stalo družstvo Západoslovenského kraja v zložení Meheš, Havel, Hindický, Kiš, Vrábel Najúspešnejšími víťazmi jednotlivo sa stali Havel a Mehešová. Možno by stálo za úvahu v roku 2004 na počesť 90. výročia vynálezu padáka, uskutočniť ďalší memoriál a pripomenúť si znovu tento významný prínos pre parašutizmus.

V roku 1970 bol Š. Baničovi odhalený pamätník v parčíku pred vstupnou halou letiska Gen. M. R. Štefánika v Bratislave. V roku 1991 sa v rodisku, i mieste posledného odpočinku Š. Baniča uskutočnil propagačný zoskok neďaleko cintorína a parašutisti po zoskoku položili na hrob vynálezcu kyticu kvetov. Na tejto akcii sa zúčastnil i predseda Matice slovenskej Jozef Markuš, ktorý absolvoval zoskok v tandeme s americkým parašutistom.

Celú akciu organizoval slovenský parašutista Slávo Mulík, ktorý žije v USA. Pri tejto príležitosti tiež zástupcovia amerického mesta Greenville, odovzdali Smoleniciam pamätnú listinu.

V bývalej fare v Smoleniciach bolo vybudované a otvorené regionálne múzeum Jeho súčasťou je i expozícia venovaná Š. Baničovi Klub vojenských výsadbárov v Bratislave prevzal akýsi patronát nad touto expozíciou. Snaží sa ju doplniť o ďalšie materiály. Uskutočnil zájazdy na mohylu gen. M. R. Štefánika v Brezovej pod Bradlom, do múzea v Košariskách, v Smoleniciach a ku hrobu Š. Baniča. Z nášho klubu vyšla tiež iniciatíva postaviť pred rodným domom v Neštichu bustu Š. Baniča, ktorá by pripomínala jeho dielo a život. Autorom by mal byť akademický sochár p. Pelikán, ktorý je autorom busty J. Gabčíka umiestnenej pred kasárňami výsadbkového vojska 5. pluku špeciálneho určenia v Žiline.

Na Slovensku pôsobí Nadácia Štefana Baniča, ktorá každoročne udeľuje za podiel na rozvoji parašutizmu pamätné medaile. Z našich členov sú jej nositeľmi kolegovia, Tuček, Nemček, Smrek a diplomu A. Georgijevský.

Pavel FRANÍK
člen KVV Bratislava

DRUHÁ PARADESANTNÁ BRIGÁDA V SNP - CESTA NA VÝCHOD

Viac ako polstoročia uplynulo od skončenia jednej z najväčších vojen v histórii ľudstva - druhej svetovej vojny. Bola to vojna, do ktorej boli zatiahnuté takmer všetky národy Európy. Vojnové konflikty sa preniesli aj na iné kontinenty. Bojovalo sa v Európe, Ázii, Afrike, do vojny boli zapojení aj vojaci Ameriky a Austrálie. Moria a oceány brádzili vojnové lode a ponorky, vzdušný priestor križovali zväzy bojových lietadiel. Na bojiskách prelievali svoju krv príslušníci mnohých národov a národností. Milióny vojakov a civilných obyvateľov zahynulo, alebo bolo zmrzačených.

Pamätníky, postavené na ich počesť v mnohých krajinách, pripomínajú ešte aj dnes kruté boje, ktoré sa tu odohrávali.

Vojnové udalosti neobišli ani našu bývalú vlasť - Československú republiku. Jej rozpad na dva geografické a politické celky, Protektorát Čechy a Morava a samostatnú Slovenskú republiku, citeľne zasiahol do života našich občanov. Mnohí z nich boli prinútení opustiť svoju vlasť, aby si uchránili vlastné životy. Tí, ktorí zostali doma, nemali to však o nič ľahšie. Slovenský štát v tej dobe mnohí považovali za bezproblémovú krajinu. Vojna, ktorá zúrila všade dookola, akoby sa ho ani netýkala. V krajine vládol pomerný pokoj a obyvatelia sa venovali svojim každodenným povinnostiam. Práce bolo všade dost'. Veď sa budovali cesty, nové železnice, mosty i tunely. Stavebné firmy mali plné ruky práce a znižovali v krajine nezamestnanosť. Obchody boli dobre zásobené tovarom, ba predávalo sa aj južné ovocie. Chápadlá chobotnice, ktorou bola Veľkonemecká ríša objali však do svojho smrteľného zovretia aj Slovensko. Neviditeľná ruka politiky nariadila v slovenských školách povinné vyučovanie nemeckého jazyka a brannú výchovu. Organizuje sa Hlinkova mládež, Hlinkova garda, Hlinkova slovenská ľudová strana, vznikajú nebezpečné Pohotovostné oddiely Hlinkovej gardy. Nastáva prenasledovanie židovského obyvateľstva. Zistilo sa, že na horských cestách a v rekreačných zariadeniach sa už nachádza uniformovaná nemecká mládež, ktorá sa okrem pobytu v prírode venuje aj intenzívnemu predvojenskému výcviku. Podobne v slovenských kasárenských zariadeniach prebieha tvrdý vojenský výcvik a Slovenská armáda sa pripravuje na plnenie vojnových plánov Hlavného stanu nemeckej brannej moci, ktorého sídlo sa nachádzalo v Berlíne.

Prichádza rok 1941 a na hraniciach so Sovietskym zväzom sa sústreďuje nebývalé zoskupenie nemeckých motorizovaných jednotiek, ktoré následne prekračujú východné hranice. Začína sa „Drang nach Osten“, - Ťah na východ. Ešte v tom istom roku dosahujú elitné jednotky v bleskovej vojne oblasť Moskvy a Leningradu a boje sa prenášajú až ku Kaukazu. Slovenská armáda sa tiež pripája k tomuto ťaženiu. Jej rýchla divízia spolu so Zaisťovacou divíziou dosahujú brehy Azovského mora a bojujú proti Červenej armáde. Počet slovenských vojakov, ktorí sa ocitli v dvoch divíziách na východnom fronte dosiahol až sedemnásttisíc. Pôsobili v peších motorizovaných plukoch, spojovacom prápore a v delostreleckom pluku. V našich jednotkách sa nachádzalo aj protiletadlové delostrelectvo, priezvedné oddiely, aj tanková rota. Okrem nich nechýbala ani rota protitankových diel, železničná rota, náhradné oddiely, a nakoniec zabezpečovacie jednotky. Nebolo pochybností, že slovenské jednotky boli dobre organizované, vyzbrojené a dobre materiálne zabezpečené. V zimných mesiacoch roka 1942 však nastáva protiofenzíva Červenej armády v oblasti Kaukazu a nemecká armáda je prinútená ustupovať. V stalingradskom kotli je obklúčených trisot tisíc nemeckých vojakov. Maršál Paulus so svojou šiestou armádou kapituluje a skladá zbrane. Aj v slovenských jednotkách nastáva zásadný obrat. Popri nedôvere k nemeckým vojakom sú to stále častejšie dezercie príslušníkov slovenskej armády, ktorí prechádzajú na stranu sovietskych vojsk. Pochopili už nezmyselnosť tejto vojny, a spoznali aj krutosť, ktorých sa dopúšťali okupačné vojská na bezbrannom civilnom obyvateľstve. Rýchla a Zaisťovacia divízia

Slovenskej armády sa dostáva do morálneho rozkladu. Slovenskí vojaci strácajú záujem pokračovať vo vojne proti bratskému národu na východe a pridávajú sa na stranu Červenej armády.

Príbeh, ktorým sa teraz vraciame do dávnej minulosti, napísal sám život. Je to dramatický príbeh dvoch účastníkov týchto udalostí, dvoch vojakov - parašutistov, ktorí prešli ohňom bojov druhej svetovej vojny. Jedného občana českej, druhého slovenskej národnosti. Frontových vojakov, ktorým životné osudy sa skrížili a pretínali. Aj keď bojovali blízko seba, paradoxne, nikdy sa osobne nestretli. Ich život často visel iba na vlásku. Len šťastným náhodám a priaznivému osudu dokázali prežiť. Ich hrdinské činy neboli dodnes plne docenené a ešte len čakajú, aby sa tak v budúcnosti stalo. Príbehy príslušníkov 2. Československej samostatnej paradesantnej brigády stále čakajú na to, aby ich naši potomkovia uzreli aj na striebornom plátne.

Prišla jar roku 1943 a na Slovensku sa chystali odvody brancov, ktorí mali doplniť chýbajúce stavy v Slovenskej armáde. Povolávací rozkaz dostal aj vtedy už dvadsaťročný mládenec Vendelín MIKUŠ, rodák z obce Nižná pri Piešťanoch na Slovensku. Dnes už osemdesiatročný podplukovník vo výslužbe a člen Klubu vojenských výsadbárov v Bratislave si na tieto dávne, vzrušujúce chvíle spomína takto: Vojenskú prezenčnú službu som nastúpil v Bratislave a hneď ma zaradili do priezvedného jazdeckého oddielu. Naša uniforma bola veľmi atraktívna.

Zelená vojenská blúza a červené nohavice zasunuté v čiernych čizmách. Boli sme na svoju uniformu pyšní. Aj dievčatá sa s obľubou obzerali za nami.

Zelená vojenská blúza a červené nohavice zasunuté v čiernych čizmách. Boli sme na svoju uniformu pyšní. Aj dievčatá sa s obľubou obzerali za nami. V Bratislave som absolvoval základný výcvik, predpísaný pre každého slovenského vojaka. Na doškolenie nás poslali do kasární v Trnave. Toto sme ukončili v máji. Ozámili nám, že sa máme prichystať, pretože naša jednotka odchádza na východný front. Táto správa vyvolala v jednotke veľký rozruch. Nastal zhon a prípravy, akoby sme mali vyplávať na ďalekú plavbu. Nemali sme predstavu, čo sa deje na východnom fronte. V podvedomí sme tušili, že nás tam nečaká nič dobré. Onedlho sa potvrdilo, že naša predtucha bola správna. V ten nezabudnuteľný večer 1. júna 1943 sme vypochoďovali so spevom z kasární v Trnave a zamierili k železničnej stanici. Do kroku nám vyhrávala vojenská hudba. Naše chrbty sa prehýbali pod ťarchou plnej poľnej, výstroje a výzbroje. Na železničnej stanici nás čakali naše rodiny a príbuzní, ktorí sa prišli s nami rozlúčiť. Okrem príbuzných čakali na nás aj nákladné železničné vagóny. Do týchto sme okolo deviatej večer nastúpili. Presne o desiatej sa pohol dlhý vojenský transport, ťahaný parnou lokomotívou. Posledné zamávanie na rozlúčku a vydali sme sa na ďalekú cestu. Cestu do neznáma, z ktorej pre mnohých z nás nebolo návratu. Pretože som patrila do cyklistickej eskadróny, do vagónu naložili aj dôležitú súčasť našej výstroje - hnedé vojenské bicykle. Možno to vyvolá úsmev na mnohých tvárach, ale bicykel v Slovenskej armáde patrila medzi jednoduché, spoľahlivé a praktické dopravné prostriedky vojaka. Vlakový transport obsadený slovenskými vojakmi a naložený vojenskou technikou uhaňal krajinou, ponorenou do tmy, na východ. O dva dni sme prekročili slovenské hranice.

Práve v tom období, ďaleko na Britských ostrovoch sa nachádzal neznámy cudzinec, jeden z dôstojníkov bývalej Československej armády. Emigroval do zahraničia pri obsadzovaní Čiech a Moravy nemeckou okupačnou armádou. Už dávno predtým, ako vojak z povolania, mal možnosť spoznať plány Nemecka na ovládnutie susedných štátov,

okrem iných aj Československa. Bol to podplukovník Vladimír Příkryl, svetobežník, ktorého bolo možné zaradiť do staršej generácie dôstojníckeho zboru. Mal práve 48 rokov. Rodák z Horní Studénky v severných Čechách si zvolil radšej exil, ako by sa vydal napospas nemeckej tajnej polícii.. Jeho rozhodnutie sa ukázalo ako veľmi predvídateľné. Desiatky vyšších dôstojníkov i generálov našej bývalej armády bolo v protektoráte zatknutých a likvidovaných v koncentračných táboroch. Vladimír Příkryl študoval v mladosti na Poľnohospodárskej škole v Prahe. Keď dostal ako dvadsať ročný svoj povolávací rozkaz, nastúpil v roku 1915 na vojenskú prezenčnú službu v Rakúsko-uhorskej armáde. Jeho jednotka odchádza bojovať do východnej Európy, kde sa dostáva do ruského zajatia. Po návrate do vlasti r. 1920 vstupuje do rodiacej sa Československej armády. Ako vojak z povolania slúži v nej plných devätnásť rokov. Rok 1939 prinútil tisíce našich občanov k emigrácii. Odchádza aj Vladimír Příkryl cez slovenskú Trnavu, Maďarsko a Stredozemné more a objavuje sa vo Francúzsku. Ťaženie nemeckej armády na západ ho núti k ďalšej emigrácii, tentoraz do Veľkej Británie. Keď sa v roku 1943 dozvedel o nutnosti poslať dôstojnícke kádre z Anglicka do Sovietskeho zväzu, ani na minútu neváhal. Bol tam totiž jeho bývalý spolužiak zo školy, dobrý priateľ a spolubojovník z 1. svetovej vojny. Ten práve organizoval a formoval Prvú samostatnú československú brigádu v ZSSR. Prihlasuje sa na ruský front. Problém bol v tom ako sa tam dostať. Letieť z Anglicka do Ruska ponad Európu bolo absurdné. Na lietadlo expedície sa mohli vrhnúť nemecké stíhačky. Dostať sa na územie Ruska severnou cestou bolo tiež rizikom. Nemeckí letci kontrolovali vzdušný priestor až k nórskemu Narviku, kde sústavne napádali aj konvoje lodí, plávajúce z Ameriky do prístavu Murmansk. Zostávala teda iba cesta na juh, k brehom západnej Afriky, ktorá sa zdala najbezpečnejšou, lebo cez Stredozemné more bola tiež nemožná. V severnej Afrike bojoval nemecký poľný maršal Romel s Angličanmi a nemecké výsadvkové jednotky kraľovali na ostrovoch, a tak Vladimír Příkryl cestuje loďou na juh k brehom Afriky. Nik nečakal, že sa táto plavba stane pre neho aj dobrodružstvom. Závidel by mu to aj slávny moreplavec James Cook. Do cesty sa nečakane priplietlo JU – 88, a poslalo loď na dno oceánu. Len akoby zázrakom zachraňuje si V. Příkryl život. Po úmornej ceste Afrikou a časťou Ázie sa konečne dostáva do Iránu. V Teheráne na letisku už čaká lietadlo. Bezpečne ho dopravuje do Sovietskeho zväzu. Po dlhom čase sa stretávajú priatelia z minulosti a podávajú si ruky - podplukovník L. Svoboda a podplukovník V. Příkryl. Ten druhý sa stáva ihneď jeho zástupcom.

Medzitým vojenský transport, v ktorom sa nachádzal Vendelín Mikuš, prekonal mohutné pohorie Východných Karpát a spustil sa na nekonečné roviny Ukrajiny. Vo svojej púti pokračoval južnou časťou krajiny, kým nedorazil do svojho cieľa. Bolo ním mestečko Novo – Aleksejevsk neďaleko Azovského mora. Po útrapách dlhého cestovania mohli konečne slovenskí vojaci vystúpiť a ubytovať sa v okolitých dedinách. „Svoju pracovnú činnosť sme zahájili rôznymi taktickými cvičeniami a strážnou službou „, spomína si Vendelín Mikuš. S Nemeckou armádou sme nemali zatiaľ žiaden kontakt. Blízka frontová línia bola obsadená len Slovenskou armádou. Nemecké velenie nám však prestalo dôverovať, a napokon sme ich mali ako tesných susedov. Keďže sme videli veľkú biedu u miestnych obyvateľov, nedalo nám to svedomie a pomohli sme im pri poľných prácach. Mali sme s nimi dobré vzťahy, čo si oni veľmi vážili. Keď dozreli melóny, dobre sme si na nich pochutnali. Ako sa v októbri približoval front, zaujali sme palebné postavenie. Stalo sa však to, čo Nemci nečakali. Boli to tajné rokovania našich veliteľov so zástupcami kozákov. Títo sa nachádzali práve oproti nám. Súvislá zákopová línia sa na našom úseku nenachádzala. Všade dookola sa rozprestierala len nekonečná rovina. No a potom prišiel ten rozhodujúci a nezabudnuteľný okamih – večer a noc 30. októbra 1943. Bola to udalosť, ktorá o stoosemdesiat stupňov zmenila život našej jednotky.

Asi hodinu pred polnocou bol vydaný rozkaz nastúpiť a vziať si to najpotrebnejšie. Začali sme postupovať vpred, k ruským pozíciám. Utvorili sme veľkú rojnicu a zrýchleným krokom napredovali nepreniknuteľnou tmou. Mali sme šťastie. Z ruskej strany nepadol ani jeden výstrel. Nevyletela ani jedna raketa. Narazili sme na prvých kozákov a ozvala sa ruská reč. Niekoľko kozáckych veliteľov nám urýchlene pomohlo dostať sa za frontovú líniu. V tú chvíľu ale začala prudká paľba. Nemeckí velitelia už zistili, že sme opustili pozície. Nastala pre nás dramatická situácia, ale prechod frontovou líniou sa vydaril. Na stranu Červenej armády prešla celá naša čata a postupne ďalšie časti našej divízie. Žiaľ, boli aj obeť na životoch. Pri tejto akcii padlo šesť našich vojakov. Boli sme odzbrojení, a stali sme sa vojnovými zajatcami.

Cesta na sever, do ruského zajatia, bola strastiplná a vyčerpávajúca. Nemali sme jasnú predstavu kam ideme a kedy tam dôjdeme. Dlhú púť krajinou vykonávali sme pešo, bez dopravných prostriedkov. Práve teraz nám mohli poslúžiť naše bicykle. Tie však zostali za frontovou líniou. Prichádzala zima a počasie sa stalo veľmi nepríjemným. Stravovanie počas pochodu bolo veľmi skromné. Dostali sme iba teplý čaj, suchý chlieb, niekedy čiernu kávu. Naša cesta do sovietskeho vnútrozemia trvala veľa dní. Museli sme uraziť nie desiatky, ale niekoľko stoviek kilometrov. Prechádzali sme okolo mesta Charkov a smerovali k mestu Voronež. Viedol nás vojenský sprievod. Až tam niekde sa mala nachádzať Usmaň - cieľ našej cesty. Počas cesty bol otrasný pohľad na miesta bojov. Zničené mestá a dediny, všade dookola množstvo vojenskej techniky. Do zajateckého tábora sme sa dovliekli na pokraji úplného vyčerpania. Hneď nás ubytovali v murovaných barakoch a dostali sme teplú stravu. Poľná kuchyňa varila pre viac ako tisíc slovenských zajatcov. Zamestnávali sme sa tak, že sme chodili na drevo a vykonávali pomocné práce. Bol najvyšší čas. Teplota tu začala klesať k číslu - 40 ° C. Začínala pravá, nefalšovaná ruská zima.

Začiatkom decembra sa objavili nečakane v našom tábore v Usmani československí dôstojníci. Boli dobre oblečení, v zimných vojenských uniformách. Vyvolali v nás zlepšenie nálady a zapálili iskru nádeje. Oznámili nám možnosť vstúpiť do Československej armády, ktorá sa práve organizovala. Hovorilo sa aj o zvláštnej jednotke, označovanej ako parabrigáda. Tých, ktorí sa do nej prihlásili. Premiestnili do mesta Jefremov. Toto mesto sa nachádzalo asi 150 km severozápadne od nášho tábora. Medzi prihlásených som patrila aj ja. Sústredilo sa tam až 2700 našich vojakov a dôstojníkov. Výber budúcich výsadkárov bol veľmi náročný. Museli sme sa podrobiť prísny zdravotníckym testom s prihliadnutím na fyzickú zdatnosť. Uspela som. Stala som sa tak príslušníkom Druhej čs. Paradesantnej brigády v ZSSR. Jej hlavným veliteľom nebol nikto iný, ako podplukovník Prikryl.

Parašutistický výcvik sa oficiálne začal 1. februára 1944. V podmienkach tuhej zimy, v snehu a za mrazu, uskutočňovali sme výcvik každý deň. Teoretická príprava a fyzická kondícia musela byť u každého člena jednotky na výbornú. Učili sme sa technike skladania padáka a základným návykom manipulácie s ním. Pristátie na padáku bolo nacvičované z drevených plošín, vysokých až tri metre. Ubytovaní sme boli v blízkosti letiska. Na výcvik sme dochádzali pešo, niekedy vojenským automobilom. Nadišiel deň plný očakávania. Na ploche letiska sa objavil veľký armádny balón a pod ním závesný kôš. Neklamný dôkaz nadchádzajúcich zoskokov. Mali sme už za sebou veľmi tvrdú pozemnú prípravu. Vstúpil som do koša v zimnom oblečení, spútaný do dvoch ťažkých padákov. Ušianka na hlave, zimné rukavice na rukách. V koši balóna sme sa tlačili traja adepti a jeden sovietsky inštruktor. Všade dookola sa rozprestierala zasnežená zimná krajina. Vo výške 400 m som sám seba prekonal a vyskúšal svoju odvahu. Spamätal som sa až pod otvoreným padákom. Pristátie do snehu bolo trochu tvrdé, ale dokázal som to.

Onedlho sa na letisku roztočili aj vrtule dopravných lietadiel. Uskutočnili sme rad ďalších zoskokov z výšok 400, 600, aj 800 m. Náš výcvik v Jefremove vzdialenom asi 300 km južne od Moskvy sa chýlil ku koncu. Pred očami našej vládnej delegácie, ktorá sa prišla na nás pozrieť, uskutočnili sme záverečné cvičenie. Naša paradesantná jednotka obstála na výbornú. Už nič nestálo v ceste nášmu presunu na front. Bolo to veľmi potrebné. Pripravovala sa veľká Karpatsko – Duklianska operácia, ktorá mala slovenským jednotkám otvoriť cestu do vlasti.

Udalosti, ktoré nasledovali mali už rýchly spád. Koncom apríla sme sa presunuli automobilovou dopravou až 900 km na juhozápad. Cieľom náročnej, dlhej cesty bolo mestečko Proskurov. Stáli sme pred bránami do Veľkonemeckej ríše. Vtedy zaberala aj východnú časť Poľska. Od hraníc Slovenska nás delilo len 300 km. Začiatkom septembra 1944 sa pripravuje paradesantná brigáda na svoj prvý, skutočný boj. Po ďalšom presune k poľskému mestu Přemysl sme sa nachádzali len asi 100 km severne od východného Slovenska „ , spomína Vendelín Mikuš. „ Práve v tom období sme sa dozvedeli nečakanú radostnú správu. Slovensko povstalo a bojuje proti nemeckým okupantom. Chceli sme sa čo najrýchlejšie dostať na Slovensko a pomôcť povstalcom. Zdalo sa, že sa tam prebijeme krátkou cestou cez pohorie Východných Karpát. Paradesantná jednotka bola ihneď nasadená do bojov. Bol som členom prieskumnej hliadky, ktorá sa približovala k nemeckým pozíciám. Pátrali sme po Nemcoch a ich obranných opevneniach. Nebolo to potrebné. Dostali sme sa do prudkej paľby, ktorá odhalila guľometné hniezda nepriateľa. Nastal generálny útok našej armády. Celé pohorie Karpát sa triaslo a dunelo od vybuchujúcich delostreleckých granátov. Vzduchom svišľali guľky, šuchotali a vybuchovali míny z mínometov. Lesy sa zahalili do oblakov dymu, vo vzduchu bolo cítiť vôňu strelného prachu. V horách nastal boj muža proti mužovi. Bojovalo sa o každú piad' zeme. Blížkosť hranice ČSR znásobovala naše úsilie prebiť sa vpred. V Karpatoch sa rozpútalo skutočné peklo. Naša jednotka mala veľké straty. Ja sám, našťastie som nebol zranený. Nemecké vojsko sa však urputne bránilo. Cítilo svoj koniec.

Velitelia armád na Dukle skoro pochopili, že pomoc pre SNP musí viesť cez mimoriadne opatrenia. Tým opatrením bolo nasadenie letectva. Zo zázemia vzlietli desiatky dopravných lietadiel, aby dopravili povstalcom to najpotrebnejšie: zbrane a strelivo. Rozvinula sa aj známa Veľká padáková operácia v SNP. V týchto pre Slovensko najkritickejších chvíľach, bol našej brigáde vydaný dlho očakávaný rozkaz: Urýchlene sa letecký premiestniť na pomoc SNP ! Boli sme okamžite stiahnutí z bojiska pri Dukle a sústredení na letisko Krosno.

Nastal večer a noc 26. septembra 1944. Poľné vojenské letisko pri Krosne bolo zahalené do úplnej tmy. Piloti dopravných lietadiel našartovali motory a chystali sa na let v nočných podmienkach. Bol to zvláštny, pre nás pamätný deň, spomína si Vendelín

Mikuš. „Oblečený do dvoch padákov som nemotorne nastúpil do lietadla. Pred sebou som tlačil veľké zelené vrece s vojenským výstrojom a kompletnou plnou poľnou. Vyfasovali sme zbrane, ostré náboje a ručné granáty. Nechýbala ani suchá strava na viac dní. Usadil som sa v lietadle vedľa okienka a pozeral do tmy. Snáď ešte naposledy zistím čo sa na letisku deje. Jedno za druhým štartovali dopravné lietadlá a o chvíľu sa stratili z dohľadu. Rozhučali sa motory - a boli sme vo vzduchu. Smer letu : Slovenské národné povstanie, letisko Banská Bystrica. Hukot lietadiel prenikal do každej bunky môjho tela. V týchto chvíľach dvadsaťštyri parašutistov v lietadle ešte netušilo, že sa nad ich lietadlo sťahujú tmavé chmáry. Cez okienko som zbadal veľké oslnivé záblesky. Pod lietadlom začali vybuchovať granáty nemeckého protiletadlového delostrelectva.

Pokračovanie v budúcom čísle!!!

Ing. Alexander GEORGIJEVSKÝ
Člen KVV Bratislava

---

2. Spomienky na inštruktorské roky

V Červených baretoch č. 1 roč. II. som sľúbil, že sa na stránkach nášho spravodaja vrátim v ďalšom článku k môjmu životu inštruktora parašutistu. Tento sľub plním.

Inštruktorské oprávnenie športového parašutizmu pre výcvik I. stupňa mi bolo po viac ako ročnom základnom výcviku udelené v Prahe dňa 8. februára 1952 na Krajskom výbore vtedy už novej organizácie Dobrovoľný zväz ľudového letectva. Odovzdával mi ho krajský náčelník Mirko Parvonič. Veľmi rád si spomínam pri tejto príležitosti na mojich inštruktorov Jána Kašpara, Jiřinu Hříbkovú, Vlastu Rybínovú, Ctibora Čejpu, či vedúceho výcviku Vasila Kučeravého, ktorí nám vštepovali základy tohoto krásneho športu, i ako pracovať s jeho budúcimi adeptmi. Stálo to mnoho potu, hlavne na veľmi náročnej prekážkovej dráhe, či rôznych maketách pre základný výcvik. Bol som teoretický i odborne dobre pripravený. Bolo to preto, že inštruktori, ktorí ma cvičili, dokázali nás pre tento šport nadchnúť a ja som na každý výcvik chodil veľmi rád. Ešte dnes sa k tomuto obdobiu v spomienkach rád vraciam. Získané skúsenosti som začal najskôr využívať v Prahe ako pomocný inštruktör. Nie však dlho. Po skončení učňovskej školy som sa prihlásil do Školy dôstojníckeho dorastu letectva v Kremnici. Chcel som byť pilotom.

Ocitol som sa tak opäť na Slovensku. Tu, tak ako i v ďalšej vojenskej škole, som využíval vo veľkej miere fyzické základy, získané hlavne na prekážkovej dráhe na „Trójskom ostrove“, v Prahe. Športovo som sa venoval najmä gymnastike, ľahkej atletike a bežeckému lyžovaniu. Veľmi veľa mi dal môj telovýchovný náčelník, v tom čase kpt. Kropilák, ktorý chodil so mnou na mnohé závody. Po maturite som bol preradený do vojenského spojovacieho učilišťa v Novom Meste nad Váhom. Spojovacie učilište. Tak padol môj sen o letectve. Začali ma prenasledovať myšlienky o prerušení štúdia. Odišiel som na vlastnú žiadosť dokončiť vojenskú základnú službu k bojovému útvaru v Bohdaliaciach. Tu popri športovej činnosti som mohol vo voľnom čase viesť krúžok brancov výsadkárov v Bučoviciach na 11 roč. strednej škole. Chvíľu som dochádzal i na vlastný výcvik na letisko do Medlánok v Brne. Po skončení základnej vojenskej školy som odišiel pracovať do ostravských baní. Vo voľných chvíľach som pokračoval v parašutistickom výcviku a v roku 1956 som urobil i 15 opakovacích zoskokov prevážne z lietadla C – 3 Siebel.

Pod vedením inštruktorov Jelínka a Seibrta som absolvoval i prvé zoskoky s ručným otváraním padáka a voľným pádom do 10 sec. Pri tejto príležitosti spomínam na spoluskákajúcich, hlavne na Jardu Nevluda /v tom čase bol i reprezentant v skoku na lyžiach/, Frantu
Lukašíka
a ďalších.

Po skončení brigády som sa opäť vrátil na Slovensko. Zakotvil som v Banskej Bystrici, kde som pod vedením inštruktorov Juraja Kriváňa a Ľuda Jerguša mohol ďalej pokračovať v športovom parašutizme. V tom období tu bola vynikajúca partia, ktorú tvorili, napr. Janko Major, Milan Zachar, Janko Tarabus, Dušan Domský, Paľo Levický, Evka Murínová - Hatriková /neskôr Kriváňová/ a ďalší. Po príchode do Banskej Bystrice som viedol krúžky brancov pre výsadkové vojsko a pokračoval v športovom parašutizme. Najprv to boli zoskoky s krátkou výdržou voľného pádu z výšky 800 – 900 m, z lietadiel Brigadýr, Sokol, Jak 12 a neskôr i dlhšie z 1.100 - 1.700 m na letiskách Sliač a Očová.

Na prvých krajských pretekoch som sa zúčastnil v r. 1957 v Očovej s výsledkom 5.miesto na presnosť pristátia. V roku 1958 v Očovej s výsledkom 5. miesto na presnosť pristátia. V r. 1959 na Sliači 3. miesto na presnosť pristátia a 2. miesto v polohách. V r. 1961 v Bratislave 11. miesto na presnosť pristátia, 9. miesto v polohách a 3. miesto v družstvách. Na majstrovstvách Slovenska v Poprade som sa zúčastnil s družstvom Banskej Bystrice - 11. Mieste na presnosť pristátia, 7. mieste v polohách. Majstrom Slovenska som sa stal v družstvách spolu s Jergušom, Majorom a Zacharom.

Na majstrovstvách Slovenska v Poprade som sa zúčastnil s družstvom Banskej Bystrice - 11. Mieste na presnosť pristátia, 7. mieste v polohách. Majstrom Slovenska som sa stal v družstvách spolu s Jergušom, Majorom a Zacharom.

V r. 1961 som sa zúčastnil medzinárodnej súťaže v Ražňanoch - 24. miesto na presnosť pristátia a 5. miesto v družstvách. Na 1. Memoriáli J. Kriváňa v r. 1961 som sa umiestnil - 14. miesto na presnosť pristátia, 15. miesto v polohách Celkovo 14. miesto.

V roku 1959 som nastúpil pracovať na Krajský výbor Zväzarmu v Banskej Bystrici ako platený pracovník zodpovedný za výcvik brancov. Tu som sa veľmi spriatelil s vynikajúcim pedagógom - inštruktorom parašutizmu Jurajom Kriváňom. Veľmi často sme potom na letiská v Očovej a na Sliači chodili spolu. Pracovali sme dokonca v jednej kancelárii. Bol to nielen vynikajúci parašutista, ale i pilot vysadzovač, o človeku ani nehovoriac. Nie nadarmo sa mu hovorilo i „profesor parašutizmu“. Pod jeho vedením sme absolvovali mnohé výnimočné zoskoky. Napr. 28.9.1958 sme absolvovali 6 členná skupina Major, Zachar, Franík, Domský, Jerguš, Kriváňova zoskok z výšky 3.200 m s 57 – 60 sec. voľným pádom z lietadla C – 3 Siebel. Tento zoskok sme si zopakovali dňa 5. 10. 1958 dokonca zo 4.000 m a 70 sec. voľným pádom. Lietadlo pilotoval Juraj Kriváň. Chystali sme sa ísť ešte vyššie, ale na to sme už potrebovali mať kyslíkové prístroje. Keď sme ich zohnali, k samotnému zoskoku už nedošlo, pretože medzitým lietadlá C – 3 Siebel vyradili z prevádzky aeroklubov.

Krátka porada pred výškovým zoskokom

Pod vedením J. Kriváňa sme absolvovali i mnohé propagačné zoskoky na leteckých dňoch, či už so statickým alebo ručným otváraním, mnoho bolo spojených s voľným pádom. Takto sme skákali napr. na Sliači, Bratislave, Žiline, Lučenci, Poprade, Trnave. Na niektorých sme spolu s Milanom Zacharom, ako prví na Slovensku predvádzali odhadzovanie padáka. Po opustení lietadla sme obyčajne niekoľko sekúnd padali

voľným pádom a potom sme otvárali tretí padák, ktorý sme mali pripevnený na sebe. Po jeho otvorení sme po chvíľke tento odhodili a pokračovali v ďalšom voľnom páde. Po niekoľkých sekundách sme otvárali hlavný padák. Bol to úžasný zážitok pre divákov, zvlášť keď toto číslo bolo doplnené efektom farebných dymovnic pripevnených na nohách. O takomto zoskoku sme sa dočítali z vojenských časopisov, a v tom čase ho predvádzal vojenský výsadkár npor. Lukášek. Pri príprave a prevedení skúšobných zoskokov sme zažili niekoľko príjemných, ale i zložitých situácií. Napr. na pripevnenie tretieho padáka sme použili automatické zapínanie zámky z leteckých padákov. Rám tejto zámky na pripevnenie na popruhy bol z tenkého hliníkového plechu. Pri náraze po otvorení padáka nevydržal, padák mi uletel, a ja som padal ďalej voľným pádom. Museli sme hľadať nový systém. Podarilo sa nám to vyriešiť a tak sme mohli toto číslo predviesť divákovi na leteckom dni pri príležitosti 15. výročia SNP na Sliači a potom i v Žiline. Pre zaujímavosť spomeniem, že som sa s vojenským výsadkárom npor. Lukáškom /teraz už plk. v.v./ stretol i osobne na VČS KVV v Zlíne na konci minulého roku, a zaspomínali sme si na tieto zoskoky pred 43 rokmi.

Často sme skákali tiež propagačné zoskoky pri rôznych príležitostiach. Napr. v Bystricike pri Lučenci, Budči pri Zvolene, Partizánskom, Holíči, Veľkom Krtíši a pod. Na ten posledný však nikdy nezabudnem. Mali sme skákať na Deň armády na futbalový štadión vtedy sa rodiaceho okresného mesta Veľký Krtíš. /Vtedy to bolo ešte len sídlisko okresného mesta Modrý Kameň/. Mali sme vysadiť zo 600 m jedného nováčika, a ja s Jankom Tarabusom sme mali skákať z výšky 1150 m s 10 sec. voľným pádom. 6.októbra sme odleteli z letiska Sliač. JAK – 12 pilotoval O. Kripner. Pred odletom, pri krátkej porade nám prízvukoval inštruktor J. Kriváň - „ Chlapci 10 sec. voľný pád, ani o chlp viac! „ V tom čase bol veľmi populárny mexický film „Ó kanga seiro „ , a tak sme si pri lete nad miesto vysadenia pospevovali známu pieseň z tohoto filmu. Pri prílete nad futbalový štadión, podľa dymu z dymovnice, sme usúdili, že sa pre silnejší vietor tu skákať nedá a rozhodli sme sa skákať na pole vedľa sídliska. Urobili sme nový nálet a zo 600 m vysadili nášho spolu skákajúceho, ktorý išiel na statické otváranie padáka. Po nastúpaní do stanovenej výšky som sa posadil do dverí a čakal na výskok. Ešte som stihol zakričať, „Jano 10 sec.!, a vyskočil som. Pre efekt pre divákov sme mali na nohách pripevnené farebné dymovnice. Odistil som dymovnicu a zaujal polohu. Po 10 sec. som otvoril padák, skontroloval správnosť otvorenia a obrátil som padák tak, aby som videl výskok kolegu. Videl som jeho výskok, odistenie dymovnice a krátky voľný pád. Po 10 sec. otvoril padák. Ale čo sa stalo! On bol viac ako 100 kilový chlap.

Pred otvorením padáka dostal sa do strmhlavej polohy tela, Po vytiahnutí uvoľňovača otvárania padáka sa mu výťažný padáčik zachytil za dymovnicu na nohe a z vytiahnutého padáka sa urobil oblúk. Nespanikáril, zohol sa a odtrhol padáčik i s dymovnicou z nohy. Pri ďalšom páde sa však šnúry na okraji vrchlíka zasekli a on padal na akejsi „hruške“, . Kričím zo všetkých síl „Jano otváraj záložný padák ! „ / On to však určite nepočul / Aj toto chcel ešte odstrániť roztriasaním šnúr, ale nedalo sa. Možno si spomenul na nedávnu udalosť, ktorá sa pri podobnom prípade stala v Čechách a skončila sa zlámanými nohami. Žiaľ, závalu sa mu nepodarilo odstrániť, a tak otváral záložný padák. Záložný padák sa však pre malú výšku nad zemou už nestačil úplne nafúknuť. Hneď na to som dopadol neďaleko. Chvíľu ma ťahalo po oráčine, do ktorej sme dopadli. Odopol som padák a utekal k nemu. Nevedel som mu už pomôcť. Bol mŕtvy. Odišiel od nás veľký kamarát - dobrý a veselý človek. Česť jeho pamiatke!

Tak, ako som spomenul už predtým, bol som na KV Zväzarmu inštruktorom pre výcvik brancov. Na letisku samozrejme, pre výcvik brancov pre výsadkové vojsko. Za túto prácu som bol niekoľkokrát vyznamenaný, / ako napr. Čestným odznakom inštruktora Zväzarmu, odznakom Za obetavú prácu a pod. /. Žiaľ dostal som sa i do nemilosti zástupcu náčelníka krajskej správy ŠTB, a tak som musel opustiť KV Zväzarmu a koncom roku 1959 odísť pracovať do bane v Novákoch. Tu som na letisku v Prievidzi pokračoval v skákaní až do roku 1960, kedy som bol koncom roku vyslaný do školy v Bratislave. Po jej ukončení som už zostal v Bratislave natrvalo, a tu pokračoval v parašutistickej činnosti.

Vzhľadom na to, že som cvičil brancov pre výsadkové vojsko, často som pri rozhovoroch s predsedom KV Zväzarmu plk. Kuchtom nastoloval požiadavku, aby som absolvoval cvičenie záloh u výsadkového vojska. Na prvé cvičenie v roku 1958 sa mi to ešte nepodarilo. Dostal som sa do posádky v Uherskom Hradišti. Nakoniec som to neľutoval, pretože v neďalekom aeroklube v Kunoviciach mi umožnili vo voľnom čase zapojiť sa do výcviku a tak som u nich absolvoval 9 zoskokov. Po rokoch som

Inštruktor P.Franík v strede svojich cvičencov

mal opäť možnosť s niektorými z nich - už ako veteránmi sa stretnúť. Napr. s vtedajším inštruktorom Alfonzom Kolářom, alebo so spolu skákajúcimi B. Hrabě, R. Brandon, K. Běťákom. Ďalšie vojenské cvičenie ma čakalo v roku 1961, ale už u výsadkového vojska. Najskôr to bolo v posádke Holešov, kde som absolvoval zoznamovací zoskok, ďalší s plnou poľnou a so zbraňou, bojový do terénu pri Uničove s presunom na Libavu, a nočný zoskok do terénu. Bol som doma jeden a pol mesiaca a čakalo ma ďalšie vojenské cvičenie v Prostejove, pri príležitosti riešenia medzinárodnej krízy „Západný Berlín,“, kde som absolvoval tiež 4 zoskoky.

V tomto termíne sa konal tiež I. Memoriál J. Kriváňa v Očovej. Veľmi som chcel na ňom štartovať, veď Juraj bol mojim veľkým priateľom. Plnil som tiež vtedy výkonnostnú triedu Majster športu a takéto preteky som potreboval pre splnenie kritérií na jej udelenie. Po dlhších debatách s veliteľom som nakoniec dostal „opušťák,“ a zúčastnil som sa memoriálu. Po jeho skončení a návrate cestou na železničnú stanicu

vo Zvolene, odkiaľ som chcel cestovať vlakom do Prostejova, som na požičanom motocykli havaroval. Výsledok havárie: urezanie časti lebky hlavy, zlomeniny krčných stavcov, porušenie miechy a čiastočné ochrnutie - ukončilo na dlhé roky moju kariéru športového parašutistu. Ale naozaj ??? O tom však nabadúce !

Pavel F R A N Í K
člen KVV Bratislava

DROBNÉ SPRÁVY

◆ Redakcia Červené barety ďakuje za Vianočné a Novoročné pozdravy M. Řepkovi prezidentovi KVV ČR, ako i jeho ospravedlnenie z neúčasti na našej VČS. Veteránom z Liberca – Láďovi Sadílkovi a jeho kolegom.

◆ Pozdrav od veteránov zo Zlína - Ing. A. Šuláka a jeho kolegov. Pozdravy od našich kolegov veteránov z Banskej Bystrice - J. Majora , D. Kollára, L. Kacaru a ďalších.

◆ Ďakujeme tiež za príspevky do Spravodaja Červené barety roč. 2002 Ing. A. Šulákovi, Pluk. PhDr. P. Švrlovi, Ing. M. Mlčákovi, Mgr. P. Bučkovi , L. Platkovi, E. Tencerovi, V. Zámečníkovi a všetkým členom nášho klubu, ktorí našli odvahu a napísali nám.

◆ V júni 2002 bola podpísaná Dohoda o spolupráci medzi Ministerstvom obrany SR a Klubom vojenských výsadkárov SR. Dokument podpísal minister obrany SR Jozef Stank a predseda KVV SR pluk. v. v. Anton Múdry spolu s predsedom O – KVV Bratislava pluk. v. v. Ing. J. Tučkom, CSc.

Jedným z hlavných cieľov dohody je: Popularizácia armády medzi verejnosťou a získavanie mladých ľudí pre prácu v profesionálnej armáde. Dohoda by mala ďalej pomôcť pri prehĺbovaní vlasteneckej výchovy občanov, dbať na výchovu príslušníkov ozbrojených síl prostredníctvom príkladov z pôsobenia výsadkových jednotiek v demokratickej antihitlerovskej koalícii.

◆ V Českej republike vydali knižne Dejiny parašutizmu v Olomouckom kraji. O niečo podobného – po knihe E. Tencera Dejiny parašutizmu na Slovensku, prichádzajú ďalšie snahy o knižnú registráciu dejín nášho športu. Napríklad v Žiline pripravil dosť dobrý pohľad na dianie v parašutizme v žilinskom kraji, dlhoročný inštruktor parašutizmu a vysadzovač v tejto oblasti M. Pecko. V jeho dokumente /na ktorý hľadá knižného vydavateľa/ popisuje parašutistický šport v oblasti Žilina od r. 1949 do roku 1977. Je trochu na škodu veci, že chýba hodnotenie za ďalšie štvrtstoročie. Veríme, že sa nájdu pokračovatelia tohto malého diela nielen za oblasť Žilina, ale najmä oblastí ako boli Bratislava, Banská Bystrica, Košice, Prešov apod., kde sa tento náš šport tešil veľkej obľube a získal dobré výsledky doma i v zahraničí.

◆ Naša redakcia obdržala list spolu so Spravodajom z Liberca od p. Sadílka. Vo svojom liste vysoko hodnotí náš Spravodaj Červené barety. Ďakujeme mu veľmi nás to potešilo no zároveň zaväzuje, ešte ho ďalej skvalitňovať. Ďakujeme mu tiež za jeho pripomienky ku knihám J. Šolca Červené barety a Paľa Bučka, ktorý vo svojej knihe píše o spomienkach a histórii výsadkového vojska. Stotožňujeme sa s jeho názorom : „Kiež by sa našli nasledovníci, ktorí doplnia históriu výsadkového vojska, vlastne uzavretú čo sa do pôvodného poslania týka“. Ďalej vo svojom liste píše: „Na svojich potulkách a stretnutiach som z tribún i v kuloároch počul obdivuhodne zhodné vyjadrenia o výnimočnosti nášho bývalého veliteľa F. Mansfelda. Tí, ktorí velili pred ním i po ňom, iste zaslúžene dosiahli generálske hodnosti. V jeho prípade to v minulosti nebolo možné a v prítomnosti takisto. A tak jeho bývalí základáci u nás na severe si povedali, že

nebudú už čakať na budúcnosť a zostavili návrh, ktorý sú pripravení podať zdola, i keď je to neobvyklé. Osobne som presvedčený, že pre náš tím generálom je už dávno! „Zaujímavý názor - čo na to iní???

♦ Redakcia Červené barety nemá núdzu o články. Chceme však v budúcnosti písať o osobnostiach nášho športu na Slovensku, ako boli napr. Vašečka, Hlôška, Pisko, Kriváň, Kováč, ale i ďalší žijúci Nemček, Kiš, Vrábel', Platko, Zámečník, Major, Tencer, Mehešová, Stančíková apod. Radi uvítame Vaše spomienky. Chceme napísať článok o hrdinskom zoskoku na Strahov, ktorí za zložitých podmienok previedli naši parašutisti Pipa, Havel, Horák a Vančík. Kto nám o tomto zoskoku napíše a priblíži našim čitateľom???

♦ plk. v. v. Mgr. Pavel Bučka vydal knihu Spomienky výsadkára. Vo svojej 183 stranovej knihe sa venuje histórii výsadkového vojska, klubov vojenských výsadkárov, operácii Anthropoid, spomienkam na službu u výsadkových jednotiek. Kniha je doplnená fotodokumentáciou. Možno si ju objednať u autora na adrese: 010 08 Žilina, Lubľanská 1/14, Vlčince 2.

♦ **Smutnú správu sme dostali z Prešova. Odišiel od nás tam, odkiaľ niet návratu, kolega a kamarát František Papoušek, Česť jeho pamiatke!**

Prispejete Vašimi článkami do ďalších čísel nášho SPRAVODAJA !

Veľmi by nám uľahčilo prácu, keby ste nám zasielali (ak je to možné) príspevky napísané na PC v programe Microsoft Word na diskete, alebo internetom. Aj rukopisy a fotografie sú však vítané!

Kontaktná adresa: Pavel Franík
Kudláková 1
841 01 Bratislava

Tel. /Fax: 02/ 6436 2349
E-mail: franik.pavel@post.sk